

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 20. elokuuta 2024
(OR. en)

12385/24

Toimielinten välinen asia:
2024/0150(NLE)

TELECOM 242
CYBER 225

SÄÄDÖKSET JA MUUT VÄLINEET

Asia:	NEUVOSTON PÄÄTÖS tekoälyä ja ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta koskevan Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksen allekirjoittamisesta Euroopan unionin puolesta
-------	---

NEUVOSTON PÄÄTÖS (EU) 2024/...,

annettu ... päivänä ...kuuta ...,

**tekoälyä ja ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta
koskevan Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksen
allekirjoittamisesta Euroopan unionin puolesta**

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 114 artiklan
yhdessä sen 218 artiklan 5 kohdan kanssa,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Neuvosto antoi päätöksellä (EU) 2022/2349¹ komissiolle luvan aloittaa neuvottelut unionin puolesta tekoälyä ja ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta koskevasta Euroopan neuvoston yleissopimuksesta. Neuvottelut saatiin onnistuneesti päätökseen 17 päivänä toukokuuta 2024, kun tekoälyä ja ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta koskeva puiteyleissopimus, jäljempänä 'yleissopimus', parafoitiin ja Euroopan neuvoston ministerikomitea hyväksyi sen.
- (2) Yleissopimuksessa vahvistetaan yleiset periaatteet ja velvoitteet, joita yleissopimuksen osapuolten olisi noudatettava varmistaakseen ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen suojelun tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluvissa toimissa.

¹ Neuvoston päätös (EU) 2022/2349, annettu 21 päivänä marraskuuta 2022, luvan antamisesta aloittaa neuvottelut Euroopan unionin puolesta tekoälyä, ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen tekemiseksi (EUVL L 311, 2.12.2022, s. 138).

- (3) Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät 13 päivänä kesäkuuta 2024 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 16 ja 114 artiklan perusteella Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1689², joka sisältää yhdenmukaistetut säännöt, jotka perustuvat yleisesti ottaen täysimääräiseen yhdenmukaistamiseen ja joilla säännellään tekoälyjärjestelmien markkinoille saattamista, käyttöönottoa ja käyttöä unionissa. Kyseisiä sääntöjä sovelletaan sellaisenaan jäsenvaltioissa, ellei kyseisessä asetuksessa nimenomaisesti toisin säädetä. Yleissopimus on määrä panna unionissa täytäntöön yksinomaan asetuksella (EU) 2024/1689 ja tarvittaessa muulla asiaankuuluvalla unionin säännöstöllä.
- (4) Tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluvat toimet, jotka liittyvät kansallisten turvallisuusasetusten suojaamiseen, eivät kuulu yleissopimuksen soveltamisalaan. Asetuksessa (EU) 2024/1689, joka tulee olemaan yleissopimuksen täytäntöönpanoa koskeva unionin tärkein säädös, sen soveltamisalan ulkopuolelle jätetään myös tekoälyjärjestelmät, jotka saatetaan markkinoille, otetaan käyttöön tai joita käytetään muutettuina tai muuttamattomina yksinomaan kansallisen turvallisuuden tarkoituksia varten, ja unionissa yksinomaan tällaisiin tarkoituksiin käytettävien tekoälyjärjestelmien tuotokset, riippumatta kyseisiä toimia toteuttavan toimijan tyypistä. Lisäksi kansallinen turvallisuus säilyy Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti yksinomaan kunkin jäsenvaltion vastuulla. Näin ollen yleissopimuksella perustetussa osapuolten konferenssissa ilmaistavassa unionin kannassa olisi noudatettava edellä esitettyjä rajoja. Komission olisi osapuolten konferenssin kokouksissa erityisesti pidättäydyttävä käsittelemästä tekoälyjärjestelmien elinkaareen kuuluvia toimia, jotka liittyvät kansallisten turvallisuusasetusten suojaamiseen, tai ottamasta niihin kantaa.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1689, annettu 13 päivänä kesäkuuta 2024, tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä ja asetusten (EY) N:o 300/2008, (EU) N:o 167/2013, (EU) N:o 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 ja (EU) 2019/2144 sekä direktiivien 2014/90/EU, (EU) 2016/797 ja (EU) 2020/1828 muuttamisesta (tekoälysäädös) (EUVL L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>).

- (5) Kun otetaan huomioon, että yleissopimuksen henkilöllinen ja aineellinen soveltamisala ja yleissopimuksen aineelliset määräykset vastaavat suurelta osin asetusta (EU) 2024/1689, jota täydennetään muulla asiaankuuluvalla unionin säännöstöllä, yleissopimuksen tekeminen voi vaikuttaa unionin yhteisiin sääntöihin tai muuttaa niiden ulottuvuutta SEUT 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Tällainen muu asiaankuuluva unionin säännöstö sisältää säädöksiä, joilla pyritään panemaan täytäntöön Euroopan unionin perusoikeuskirjassa vahvistetut perusoikeudet, kuten syrjinnän vastainen unionin lainsäädäntö, mukaan lukien neuvoston direktiivit 2000/43/EY³ ja 2000/78/EY⁴; henkilötietojen suojaa koskeva unionin säännöstö, mukaan lukien Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2016/679⁵ ja (EU) 2022/2065⁶, joilla pyritään varmistamaan turvallinen, ennakoitava ja luotettava verkkoympäristö, jossa kunnioitetaan perusoikeuksia, mukaan lukien sananvapaus sekä oikeus vastaanottaa ja levittää tietoja; Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/900⁷; ja tuoteturvallisuuslainsäädäntö ja tuotevastuuta koskeva lainsäädäntö, mukaan lukien neuvoston direktiivi 85/374/ETY⁸. Unionilla on sen vuoksi yksinomainen ulkoinen toimivalta allekirjoittaa yleissopimus. Näin ollen ainoastaan unionista olisi tultava yleissopimuksen osapuoli, sillä varauksella, että yleissopimuksen tekeminen saatetaan päätökseen myöhemmin.

³ Neuvoston direktiivi 2000/43/EY, annettu 29 päivänä kesäkuuta 2000, rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta (EYVL L 180, 19.7.2000, s. 22).

⁴ Neuvoston direktiivi 2000/78/EY, annettu 27 päivänä marraskuuta 2000, yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista (EYVL L 303, 2.12.2000, s. 16).

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2022/2065, annettu 19 päivänä lokakuuta 2022, digitaalisten palvelujen sisämarkkinoista ja direktiivin 2000/31/EY muuttamisesta (digipalvelusäädös) (EUVL L 277, 27.10.2022, s. 1).

⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/900, annettu 13 päivänä maaliskuuta 2024, poliittisen mainonnan avoimuudesta ja kohdentamisesta (EUVL L, 2024/900, 20.3.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/900/oj>).

⁸ Neuvoston direktiivi 85/374/ETY, annettu 25 päivänä heinäkuuta 1985, tuotevastuuta koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä (EYVL L 210, 7.8.1985, s. 29).

- (6) Osapuolten konferenssilla on tärkeä rooli yleissopimuksen tehokkaassa täytäntöönpanossa, sillä se antaa muun muassa erityisiä suosituksia yleissopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta. Osapuolten konferenssi harkitsee myös mahdollisia muutoksia yleissopimukseen. SEUT 218 artiklan 9 kohdan mukaisesti neuvoston olisi komission ehdotuksesta tehtävä päätökset osapuolten konferenssissa unionin puolesta esitettävien kantojen vahvistamisesta, silloin kun tämän elimen on annettava säädöksiä, joilla on oikeusvaikutuksia, erityisesti osapuolten konferenssin työjärjestys. Neuvoteltaessa kyseisestä työjärjestyksestä, joka on määrä hyväksyä yksimielisesti 12 kuukauden kuluessa yleissopimuksen voimaantulosta, unioni pyrkii varmistamaan, että sille annetaan 27 ääntä, jotka vastaavat sen jäsenvaltioiden lukumäärää. Jos unionille annetaan 27 ääntä, unionia edustavan komission olisi varmistettava tehostettu koordinointi jäsenvaltioiden kanssa, jotta se voi ilmaista yhdenmukaiset kannat ennen osapuolten konferenssia ja käyttää äänioikeuttaan unionin puolesta. Tällainen tehostettu koordinointi on erityisen tärkeää, koska kaikki jäsenvaltiot ovat myös Euroopan neuvoston jäseniä, ja ottaen huomioon, että tekoälyn kehitys on nopeaa ja että alalle on tarpeen luoda johdonmukaiset maailmanlaajuisesti sovellettavat puitteet. Tehostetun koordinoinnin varmistamiseksi neuvoston olisi osallistuttava kaikkien kantojen muotoiluun niiden luonteesta riippumatta, mukaan lukien SEU 16 artiklan 1 kohtaan ja SEUT 218 artiklan 9 kohtaan perustuvat kannat. Jos unioni ei yrityksistään huolimatta pysty saamaan 27:ää ääntä, komission olisi sen varmistamiseksi, että unionilla on äänimäärä, joka vastaa sen painoarvoa Euroopan neuvostossa ja jonka avulla se voi asianmukaisesti puolustaa etujaan, ehdotettava, että jäsenvaltiot valtuutetaan SEUT 2 artiklan 1 kohdan nojalla ja unionin yksinomaista toimivaltaa täysin kunnioittaen liittymään yleissopimukseen unionin rinnalla.

- (7) Komissio pyytää kutakin jäsenvaltiota lähettämään osapuolten konferenssin kokouksiin yhden edustajan komission edustajien mukana osana unionin valtuuskuntaa. Vilpittömän yhteistyön periaatetta on noudatettava.
- (8) Minkä tahansa muun sellaisen sopimuksen osalta, joka voidaan tehdä tulevaisuudessa Euroopan neuvoston alaisuudessa tai muilla kansainvälisillä foorumeilla, myös tekoälyn alalla, samoin kuin yleissopimukseen mahdollisesti tehtävien muutosten osalta unionin ja jäsenvaltioiden välistä ulkoisen toimivallan jakoa olisi arvioitava kunkin tällaisen välineen erityispiirteiden perusteella. On äärimmäisen tärkeää, että unioni ja sen jäsenvaltiot voivat jatkaa suoraa ja aktiivista rooliaan unionin näkemysten ilmaisemisessa ja sen etujen puolustamisessa johdonmukaisella ja koordinoitulla tavalla täysin perussopimusten mukaisesti.
- (9) Perussopimusten mukaisesti komission olisi varmistettava yleissopimuksen allekirjoittaminen sillä varauksella, että yleissopimuksen tekeminen saatetaan päätökseen myöhemmin,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Annetaan lupa allekirjoittaa tekoälyä ja ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta koskeva Euroopan neuvoston puiteyleissopimus, jäljempänä 'yleissopimus', Euroopan unionin puolesta sillä varauksella, että mainitun yleissopimuksen tekeminen saatetaan päätökseen⁹⁺.

2 artikla

Komissio varmistaa yleissopimuksen allekirjoittamisen sillä varauksella, että sen tekeminen saatetaan päätökseen.

3 artikla

Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

Tehty ...ssa/ssä ... päivänä ...kuuta ...

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

⁹ Yleissopimuksen teksti julkaistaan yhdessä sen tekemistä koskevan päätöksen kanssa.
⁺ Valtuuskunnat/virallinen lehti: ks. asiakirja ST 12516/24.